

מפתח תשובות נכונות

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שאלה
(3)	(4)	(1)	(2)	(4)	(3)	(3)	(2)	(2)	(4)	תשובה

20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	שאלה
(1)	(3)	(3)	(4)	(1)	(1)	(4)	(2)	(2)	(3)	תשובה

23	22	21	שאלה
(2)	(4)	(4)	תשובה

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: **יציב : קיבע -**

היחס : קיבע זה הפך משהו ליציב.
ב' זה הפך משהו ל-א'.

תשובה (1): חבוי : חיפש. האם **חיפש** זה הפך משהו **לחבוי**? לא. משמעות המילה **חבוי** היא מוסתר ; סמוי. אנו מחפשים דברים מכיוון שהם חבויים, כלומר מוסתרים, על מנת למצוא אותם, אולם מי ש**חיפש** אינו הופך משהו **לחבוי**.

תשובה (2): נא : בישל. האם **בישל** זה הפך משהו **לנא**? לא. משמעות המילה **נא** היא מבושל למחצה, **לבשל** זה להפוך משהו ל**נא**.

תשובה (3): יקר : שילם. האם **שילם** זה הפך משהו **ליקר**? לא.

תשובה (4): מוקר : פרסם. האם **פרסם** זה הפך משהו אחר **למוקר**? כן.

תשובה (4).

2. השאלה: **כינור : מיתרים -**

היחס : מיתרים הם החלק שבעזרתו מפעילים את הכינור
ב' הם החלק ב-א' אשר בעזרתו מבצעים את מטרת א'.

תשובה (1): פמוט : נרות. האם **נרות** הם החלק **בפמוט** אשר בעזרתו מבצעים את מטרת **הפמוט**? לא. בעזרת **הנרות** מייצרים אור, ואילו מטרת **הפמוט** היא להוות בסיס שבתוכו ממקמים את **הנרות**.

תשובה (2): מזלג : שיניים. האם **השיניים** הם החלק **במזלג** אשר בעזרתו מבצעים את מטרת **המזלג**? כן.

תשובה (3): כריכה : דפים. האם **הדפים** הם החלק **בכריכה** אשר בעזרתו מבצעים את מטרת **הכריכה**? לא. **הכריכה** היא זו שמטרתה לאגד/להחזיק את **הדפים** יחדיו.

תשובה (4): מכחול : צבעים. האם **הצבעים** הם החלק **במכחול** אשר בעזרתו מבצעים את מטרת **המכחול**? לא. **מכחול הוא מכשיר המשמש לצביעה ולציוור**, כלומר למריחת **צבעים**.

תשובה (2).

אפריל 2017 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

3. השאלה: **מכונאי** : נהג -

היחס : **מכונאי** הוא מי שמטפל במכונית, והנהג הוא מי שנוהג בה.
א' הוא מי שתפקידו לטפל במה שהב' נוהג בו.

תשובה (1): דייל : טייס. האם **דייל** הוא מי שמטפל במה שהטייס נוהג בו? לא. הטייס הוא אמנם מי ש'נוהג' במטוס, אולם הדייל אינו מי שמטפל במטוס.

תשובה (2): **וטרינר** : פרש. האם **וטרינר** הוא מי שמטפל במה שהפרש נוהג בו? כן. הוטרינר הוא מי שמטפל בסוס, והפרש הוא מי ש'נוהג' בו.

תשובה (3): **רופא** : חולה. האם **רופא** הוא מי שמטפל במה שהחולה נוהג בו? לא. הרופא הוא מי שמטפל בחולה עצמו.

תשובה (4): **מאמן** : מתעמל. האם **המאמן** הוא מי שמטפל במה שהמתעמל נוהג בו? לא. המאמן הוא מי שמדריך את המתעמל.

תשובה (2).

4. השאלה: **נווה מדבר** : **מדבר** - (נווה מדבר = פינת ירק ומים במדבר)

היחס : **נווה מדבר** הוא מקום **במדבר** שאין בו **מדבר**.
א' הוא מקום ב-ב' שאין בו ב'.

תשובה (1): **גדת נחל** : נחל. האם **גדת נחל** היא מקום **בנחל** שאין בו **נחל**? לא. **גדת הנחל** פירושה **שפת הנחל**.

תשובה (2): **גן ירק** : ירק. האם **גן ירק** הוא מקום **בירק** שאין בו **ירק**? לא. **גן ירק** הוא שטח לגידול ירקות.

תשובה (3): **קרחת יער** : יער. האם **קרחת יער** הוא מקום **ביער** שאין בו **יער**? כן. **קרחת יער** היא מקום **ביער** שבו לא צומחים/אין עצים, כלומר אין **יער**.

תשובה (4): **לב ים** : ים. האם **לב ים** הוא מקום **בים** אשר אין בו **ים**? לא. משמעותו של הביטוי **לב ים** הוא **אמצע הים**.

תשובה (3).

5. השאלה: **התבודד** : **נידה** -

היחס : מי ש**מתבודד** הוא מי ש**נידה** את עצמו.
א' הוא מי ש-ב' את עצמו.

תשובה (1): **הצטווה** : **ציווה**. האם **הצטווה** הוא מי ש**ציווה** את עצמו? לא. **הצטווה** הוא מי שמישהו אחר **ציווה** עליו.

תשובה (2): **הצטהל** : **שמח**. האם **הצטהל** הוא מי ש**שמח** את עצמו? לא. מי שה**צטהל** הוא מי ש**שמח**. לא ניתן לטעון כי מי שה**צטהל** בהכרח **שימח** את עצמו, ובכל מקרה מכיוון שהמילה השנייה בצמד הוא **שמח**, הרי שהתשובה נפסלת, שכן מי שה**צטהל** בוודאי לא **שמח** את עצמו.

תשובה (3): **הצטנע** : **גימד**. האם מי שה**צטנע** הוא מי ש**גימד** את עצמו? כן. מי שה**צטנע** הוא מי שהמעט בהישגיו, שאינו מתפאר בהם, כלומר מי שמקטין/מגמד את עצמו.

תשובה (4): **הצטדק** : **האשים**. האם **הצטדק** הוא מי ש**האשים** את עצמו? לא. מי שה**צטדק** הוא מי שהצדיק את עצמו, כלומר מי שטוען שהוא צודק, כלומר שהוא אינו אשם.

תשובה (3).

6. השאלה: התרוקנות : תוכן -

היחס: התרוקנות היא פעולה אשר בסופה אין תוכן במשהו מסוים.
א' היא פעולה אשר בסופה אין ב' במשהו מסוים.

- תשובה (1): התוודות : חטא. האם התוודות היא פעולה שבסופה אין חטא במשהו מסוים? לא. התוודות היא הכרה באשמה, פעולה שבה אדם מודה כי ביצע חטא.
- תשובה (2): התבטלות : מעש. האם התבטלות היא פעולה שבסופה אין מעש? לא. התבטלות היא מצב שבו מישהו נמצא בחוסר מעש.
- תשובה (3): התקרשות : נוזל. האם התקרשות היא פעולה שבסופה אין נוזל? לא. התקרשות היא תהליך שבסופו נוזל הופך למוצק.
- תשובה (4): התחרשות : שמיעה. האם התחרשות היא פעולה שבסופה אין שמיעה? כן. התחרשות היא תהליך שבסופו אדם מאבד את יכולת השמיעה.
- תשובה (4).**

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7. **השאלה:** במיתולוגיה היוונית מופיע סיפורו של סזיפוס: האלים גזרו עליו לגלגל סלע לראש הר, להניח לו להתגלגל חזרה, לחזור ולגלגלו שוב במעלה ההר, וחוזר חלילה. הסופר וההוגה אַלְפֶּר קאמי ראה בחייו של סזיפוס משל להווייה האנושית, שלשיטתו, מהותה הוא המשך שגרת החיים לצד הידיעה כי הם חסרי משמעות לחלוטין – וזאת על אף האבסורד שבכך. לדידו של קאמי, הפתרון למצב זה נעוץ בעצם חווית האבסורד: "על האדם להיות סזיפוס שמח – זה שדי במאבק אל הפסגה עצמו כדי למלא את לבו שמחה." מהפסקה עולה כי לדעתו של קאמי, "סזיפוס שמח" הוא -
- פתרון:** לפי קאמי חייו של סזיפוס הם משל להווייה האנושית, כאשר הפתרון לטעמו הוא להיות "סזיפוס שמח", כלומר מישהו שדי במאבק עצמו לפסגה למלא את לבו שמחה, כלומר מי ששואב סיפוק מהמאבק על אף שהוא יודע כי הוא חסר משמעות.
- נעבור על התשובות המוצעות:
- תשובה (1): אדם ששמחתו תלויה בעובדה שאינו מבין כי חייו חסרי משמעות
- תשובה זו אינה נכונה, משום שה"סזיפוס השמח" לפי קאמי הוא מי שדווקא מבין כי חייו חסרי משמעות, אולם על אף זאת שואב סיפוק משגרת החיים (=מאבקי היום-יום/המאבק אל הפסגה).
- תשובה (2): אדם החש סיפוק ממאבקי היום-יום חסרי המשמעות
- זו התשובה הנכונה. הפתרון לדעת קאמי הוא לחוש סיפוק מהמאבקים על אף שאתה יודע שהם חסרי משמעות. על אף שמצאנו את התשובה הנכונה, לשם השלמת ההסבר נפסול את יתר התשובות.
- תשובה (3): אדם ששמחתו אינה אמתית, שכן במהותה היא אבסורדית
- תשובה זו אינה נכונה. ה"סזיפוס השמח" לפי קאמי הוא מי ששמח על אף שהוא יודע כי חייו חסרי משמעות, כלומר מי שהוא באמת שמח, ומכאן שאדם ששמחתו אינה אמתית אינו יכול להיות "סזיפוס שמח" לפי קאמי.
- תשובה (4): אדם שחותר להגיע לפסגה בלי לדעת שלעולם לא יוכל להגיע אליה
- תשובה זו אינה נכונה. ה"סזיפוס השמח" לפי קאמי הוא מי ששמח על אף שהוא יודע כי חייו חסרי משמעות, כלומר מי שידע כי לעולם לא יוכל להגיע למעשה לפסגה.
- תשובה (2).**

8.

השאלה: באופן טבעי, גוף האדם מייצר ויטמין D כאשר הוא נחשף לקרני השמש. חוקרים ביקשו לבדוק אם נטילה של תוסף מזון סינטטי מסוים עשויה אף היא להעלות את הריכוז של ויטמין D בדם, ולשם כך ערכו ניסוי. הם חילקו נבדקים באופן אקראי לשתי קבוצות. לאורך חודש קיבלו הנבדקים בקבוצה א כמוסות של תוסף המזון, והנבדקים בקבוצה ב קיבלו כמוסות דמה, שאינן מכילות חומר פעיל. בסוף החודש היה הריכוז של ויטמין D בדמם של נבדקי קבוצה א גבוה מריכוזו בדמם של נבדקי קבוצה ב. החוקרים הסיקו כי תוסף המזון יעיל.

על איזו מן ההנחות הבאות הסתמכו החוקרים במסקנתם?

פתרון: השאלה שלפנינו היא שאלת חשיבה מדעית, שבה מתואר ניסוי בו נבדקה השפעתן של כמוסות תוסף מזון. בכל ניסוי ישנה השערה כלשהי; ניסוי שבו ישנה חלוקה של הנבדקים לשתי קבוצות אשר ההבדל ביניהן הוא הגורם אותו מבקשים לבדוק, ותוצאות אשר מהן נגזרת המסקנה לגבי נכונות ההשערה. על מנת להניח שתוצאות הניסוי שלפנינו אכן תומכות במסקנה כי תוסף המזון הוא האחראי לריכוז ויטמין ה-D הגבוה יותר בדמם של נבדקי קבוצה א, על החוקרים להניח כי זהו ההבדל היחיד בין שתי הקבוצות. כלומר, שאין גורם אחר אשר הוא האחראי לריכוז הגבוה יותר של ויטמין D בדמם של נבדקי קבוצה א.

נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): לאורך תקופת הניסוי נחשפו הנבדקים בקבוצה א לשמש באותה מידה כמו הנבדקים בקבוצה ב

זו התשובה הנכונה, שכן היא יוצרת דמיון בין נבדקי הקבוצות השונות – אם לאורך תקופת הניסוי נחשפו הנבדקים בקבוצות השונות לשמש במידה שונה, ייתכן וההבדל בין רמת ויטמין D בדמם של הנבדקים מהקבוצות השונות הוא תוצאה של חשיפה במידה שונה לשמש. מכאן, שהחוקרים היו צריכים להניח כי הנבדקים בקבוצות השונות נחשפו לשמש באותה מידה.

תשובה (2): חשיפה לקרני השמש אינה מעלה את הריכוז של ויטמין D בדמם של מי שנוטלים אותו בכמוסות

התשובה אינה נכונה, שכן נתון זה יוצר הבדל בין נבדקי קבוצה א שנטלו כמוסות, וריכוז ויטמין ה-D בדמם לא עלה בעקבות החשיפה לשמש, ובין נבדקי קבוצה ב שלא נטלו כמוסות, ולא ידוע לנו אם ריכוז ויטמין ה-D בדמם עלה בעקבות החשיפה לשמש או לא. מכאן, שייתכן שהשמש השפיעה רק על נבדקי קבוצה ב ולכן הנחה זו מבדילה בין הקבוצות השונות.

תשובה (3): הנבדקים בקבוצה ב לא ייצרו ויטמין D ממקור טבעי ולא קיבלו אותו ממקור סינטטי

התשובה אינה נכונה, שכן גם הנחה זו מבדילה בין הקבוצות השונות – נבדקי קבוצה א אולי ייצרו ויטמין D ממקור טבעי, ונבדקי קבוצה ב בוודאות לא ייצרו אותו ממקור טבעי.

תשובה (4): לנבדקים בקבוצה א לא הייתה בעיה רפואית שמנעה מהם לייצר ויטמין D בעקבות חשיפה לקרני השמש

התשובה אינה נכונה, שכן גם הנחה זו יוצרת הבדל בין הקבוצות – נבדקי קבוצה א יכלו לייצר ויטמין D מחשיפה לשמש, אך אולי נבדקי קבוצה ב לא יכלו.

תשובה (1).

9.

השאלה: בברכת שחייה שלושה מסלולי שחייה: מהיר, בינוני ואטי. על פי כללי הברכה, על כל שחיין לשחות במסלול המתאים למהירות שחייתו, פרט למקרים האלה:

- על כל שחיין המשתמש בסנפירים לשחות במסלול המהיר.
 - אם המסלול המהיר ריק, שחיין שמהירות שחייתו בינונית רשאי לשחות במסלול המהיר.
- איזה מהשחיינים הבאים בוודאות אינו נוהג על פי הכללים?

פתרון: נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): שחיין שמהירות שחייתו אטית ושוחה במסלול המהיר

תשובה זו אינה נכונה. לפי הכלל הראשון, על כל שחיין המשתמש בסנפירים לשחות במסלול המהיר. יתכן כי השחיין שמהירות שחייתו אטית משתמש בסנפירים, ולכן הוא שוחה במסלול המהיר.

תשובה (2): שחיין שמהירות שחייתו בינונית ושוחה במסלול המהיר

תשובה זו אינה נכונה. לפי הכלל השני, אם המסלול המהיר ריק, שחיין שמהירות שחייתו בינונית רשאי לשחות במסלול המהיר. יתכן כי המסלול המהיר ריק, ולכן השחיין שמהירות שחייתו בינונית שוחה במסלול המהיר.

תשובה (3): שחיין שמהירות שחייתו בינונית ומשתמש בסנפירים

תשובה זו אינה נכונה. אין כלל המתייחס לשאלה האם שחיין שמהירות שחייתו בינונית יכול או אינו יכול להשתמש בסנפירים, ומכאן שאין מניעה ששחיין שקצב שחייתו בינונית אכן עושה זאת.

תשובה (4): שחיין שמהירות שחייתו אטית ושוחה במסלול הבינוני

זו התשובה הנכונה. לפי כללי הברכה, על כל שחיין לשחות במסלול המתאים למהירות שחייתו, פרט למקרים המפורטים. לפי הכללים שחיין שמהירות שחייתו אטית יכול במקרה מסוים לשחות במסלול המהיר כאשר הוא משתמש בסנפירים, אולם בשום מקרה שחיין שמהירות שחייתו אטית אינו יכול לשחות במסלול הבינוני.

תשובה (4).

10.

השאלה: גילי אומרת שהאדם _____ טוב לב מעצם ברייתו. אני _____: לדידי, _____ לומר שכוונות _____ הן לבדן המנחות את בני האדם.

תשובה (1): גילי אומרת שהאדם הוא טוב לב מעצם ברייתו. אני חולקת מכל וכול על דברים אלה: לדידי, אפשר לומר שכוונות טובות הן לבדן המנחות את בני האדם.

תמצות: לפי החלק הראשון - גילי טוענת כי האדם טוב לב מטבעו. לפי החלק השני - המחברת חושבת שרק כוונות טובות מנחות את בני האדם.

הטענה בכל אחד משני החלקים היא שהאדם טוב לב מטבעו, ולכן היינו מצפים להתאמה בין שני החלקים ולא לניגוד. מכיוון שבין שני החלקים יש ניגוד, הרי שבמשפט המוצע אין כל היגיון פנימי. התשובה נפסלת.

תשובה (2): גילי אומרת שהאדם אינו טוב לב מעצם ברייתו. אני מסכימה לחלוטין עם דבריה: לדידי, אין לומר שכוונות רעות הן לבדן המנחות את בני האדם

תמצות: לפי החלק הראשון - גילי טוענת כי האדם אינו טוב לב מטבעו, כלומר האדם רע לב מטבעו. לפי החלק השני - המחברת סבורה שלא רק כוונות רעות מנחות את בני האדם, כלומר יש גם כוונות טובות.

מכיוון שאין הסכמה מוחלטת בין שני החלקים, התשובה אינה נכונה.

תשובה (3): גילי אומרת שהאדם אינו בהכרח טוב לב מעצם ברייתו. אני נוטה להסכים עם דבריה: לדידי, קשה לומר שכוונות חיוביות הן לבדן המנחות את בני האדם

תמצות: לפי החלק הראשון - גילי טוענת כי האדם אינו טוב לב מטבעו, כלומר יש באדם מטבעו גם רוע. לפי החלק השני - המחברת סבורה שקשה לומר שיש לאדם רק כוונות חיוביות, כלומר יש באדם גם כוונות רעות. מכיוון שהטענות בשני החלקים מתאימות, זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

11. השאלה: _____ שידוע לי שרמה גבוהה של ההורמון ציפימול בדם _____ את הסיכוי לחלות במחלת לב, אני _____ לצרוך כמויות גדולות של פרי הלובוס, שידוע כי הוא _____ את רמת הציפימול בדם.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): אף שידוע לי שרמה גבוהה של ההורמון ציפימול בדם **מגדילה** את הסיכוי לחלות במחלת לב, אני **נמנע** מלצרוך כמויות גדולות של פרי הלובוס, שידוע כי הוא **מעלה** את רמת הציפימול בדם.

היחס המוצע בין שני החלקים נמצא בתחילת המשפט והוא יחס של ניגוד – "אף".

תמצות: **החלק הראשון:** הרבה ציפימול בדם מגדיל את הסיכוי לחלות במחלת לב.

החלק השני: אני נמנע מצריכה של לובוס שמעלה את רמת הציפימול בדם, ומכאן שהימנעות מצריכת פרי הלובוס גורמת לרמה נמוכה של ציפימול בדם.

לפי החלק הראשון של המשפט, רמה גבוהה של ציפימול מגדילה את הסיכוי למחלת לב, ומכאן שרמה נמוכה של ציפימול מקטינה את הסיכוי למחלות לב. אם אנו יודעים שרמה גבוהה של ציפימול מגדילה את הסיכוי למחלת לב, הגיוני שנדאג לרמה נמוכה של ציפימול בדם. מכיוון שיש יחס של התאמה בין שני חלקי המשפט ולא יחס של ניגוד, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (2): מכיוון שידוע לי שרמה גבוהה של ההורמון ציפימול בדם **מקטינה** את הסיכוי לחלות במחלת לב, אני **מקפיד** לצרוך כמויות גדולות של פרי הלובוס, שידוע כי הוא **מוריד** את רמת הציפימול בדם.

היחס המוצע בין שני החלקים נמצא בתחילת המשפט והוא יחס של התאמה – "מכיוון".

תמצות: **החלק הראשון:** הרבה ציפימול בדם מקטין את הסיכוי לחלות במחלת לב.

החלק השני: אני מקפיד לצרוך לובוס שמוריד את רמת הציפימול בדם. כלומר, אני דואג לרמה נמוכה של ציפימול בדם.

לפי החלק הראשון של המשפט, רמה גבוהה של ציפימול מקטינה את הסיכוי למחלת לב, ומכאן שרמה נמוכה של ציפימול מגדילה את הסיכוי למחלות לב. מכיוון שיש יחס של ניגוד בין שני החלקים ולא יחס של התאמה, הרי שהתשובה נפסלת.

תשובה (3): אף שידוע לי שרמה גבוהה של ההורמון ציפימול בדם **מקטינה** את הסיכוי לחלות במחלת לב, אני **נמנע** מלצרוך כמויות גדולות של פרי הלובוס, שידוע כי הוא **מעלה** את רמת הציפימול בדם.

היחס המוצע בין שני החלקים נמצא בתחילת המשפט והוא יחס של ניגוד – "אף".

תמצות: **החלק הראשון:** הרבה ציפימול בדם מקטין את הסיכוי לחלות במחלת לב.

החלק השני: אני נמנע מצריכה של לובוס שמעלה את רמת הציפימול בדם, ומכאן שהימנעות מצריכת פרי הלובוס גורמת לרמה נמוכה של ציפימול בדם.

לפי החלק הראשון של המשפט, רמה גבוהה של ציפימול מקטינה את הסיכוי למחלת לב, ומכאן שרמה נמוכה של ציפימול מגדילה את הסיכוי למחלות לב, ולכן יש אכן יחס של ניגוד בין המידע שבשני חלקי המשפט. זו התשובה הנכונה.

תשובה (3).

12. השאלה: קורותיו של סהרון, גיבור הטקסט האשורי העתיק, דומות מאוד לקורותיו של גיבור אחר, המתוארות בטקסט שהתגלה בחפירות ביוון. דמיון זה אינו _____ שהסיפור _____ במקורו, שכן לא _____ שהאתר שבו התגלה הטקסט _____ הוא הקדום יותר.

פתרון: נבדוק את התשובה הראשונה ובאמצעותה ננתח את המשפט:

תשובה (1): קורותיו של סהרון, גיבור הטקסט האשורי העתיק, דומות מאוד לקורותיו של גיבור אחר, המתוארות בטקסט שהתגלה בחפירות ביוון. דמיון זה אינו **פוסל את האפשרות** שהסיפור

אשורי במקורו, שכן לא **ייתכן** שהאתר שבו התגלה הטקסט **האשורי** הוא הקדום יותר.

תמצות: על פי המשפט הראשון, קורותיו של גיבור אשורי כלשהו דומות לקורות גיבור של טקסט יווני.

לפי חלקו הראשון של המשפט הדמיון (בין שני הגיבורים) אינו פוסל את האפשרות שמקור הסיפור הוא אשורי, שכן לא **ייתכן** שהטקסט האשורי הוא הקדום יותר. אם לא ייתכן שהטקסט האשורי הוא הקדום יותר,

הרי שכל הנראה הטקסט היווני הוא הקדום יותר. אם הטקסט היווני הוא הקדום יותר, הרי שהדמיון בין הטקסטים **פוסל** את האפשרות שהטקסט האשורי הוא המקורי, ומכאן שהתשובה אינה נכונה.

תשובה (2): קורותיו של סהרון, גיבור הטקסט האשורי העתיק, דומות מאוד לקורותיו של גיבור אחר, המתוארות בטקסט שהתגלה בחפירות ביוון. דמיון זה אינו מעיד בהכרח שהסיפור יווני במקורו, שכן לא מן הנמנע שהאתר שבו התגלה הטקסט האשורי הוא הקדום יותר.

תמצות: על פי המשפט הראשון, קורותיו של גיבור אשורי כלשהו דומות לקורות גיבור של טקסט יווני. לפי חלקו הראשון של המשפט הדמיון אינו מעיד שהסיפור יווני במקורו, שכן יתכן (לא מן הנמנע) שהטקסט האשורי הוא הקדום יותר. אם הטקסט האשורי הוא הקדום יותר, הרי שהדמיון אכן אינו מעיד על כך שהטקסט היווני הוא הקדום יותר. מכיוון שקיבלנו משפט הגיוני, הרי שזו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

13. השאלה: אריסטו טען שכל התכונות שעשויות לאפיין אובייקט נחלקות לתכונות "מהותיות", שהן חלק בלתי נפרד מהאובייקט, ולתכונות "מקריות", שאינן מגדירות את מהותו. כך, התכונה "עיסוק בפילוסופיה" היא תכונה מהותית לפילוסוף, שכן אדם שאינו עוסק בפילוסופיה לא ייחשב לפילוסוף. לעומתה, התכונה "חוכמה" היא תכונה מקרית של פילוסופים, שכן אפילו כל הפילוסופים עד היום אכן היו חכמים, אפשר להעלות על הדעת גם פילוסוף טיפש.

איזה מהטענות שלהלן עולה מן הפסקה?

פתרון: ראשית, נסכם את עיקר טענתו של אריסטו כפי שהיא עולה מן הפסקה: לכל אובייקט יש תכונות מהותיות, כלומר, תכונות שהאובייקט חייב שיהיה לו אותן ותכונות מקריות, כלומר תכונות שיכול להיות שיש לו אותן, אך לא חובה שיהיה לו אותן. נבדוק כל אחת מהתשובות המוצעות:

תשובה (1): תכונה מקרית של חברי קבוצה כלשהי מאפיינת בהכרח את רוב חבריה, אך לאו דווקא את כולם התשובה אינה נכונה, שכן לפי אריסטו תכונה מקרית אינה מגדירה את מהותו של האובייקט, כלומר אין הכרח שחברי הקבוצה יהיו בעלי תכונה זו.

תשובה (2): תכונה מקרית של חברי קבוצה כלשהי עשויה לאפיין את כל חבריה, אך הדבר אינו הכרחי זו התשובה הנכונה. לפי אריסטו תכונה מקרית אינה מגדירה את מהותו של האובייקט, כלומר יתכן שלרוב חברי הקבוצה יהיה את התכונה, אולם הדבר אינו הכרחי.

תשובה (3): תכונה מהותית של חברי קבוצה כלשהי מאפיינת בהכרח את רוב חבריה, אך לאו דווקא את כולם התשובה אינה נכונה, שכן לפי אריסטו תכונה מהותית היא חלק בלתי נפרד מהאובייקט, ולכן בהכרח כל חברי הקבוצה צריכים להיות בעלי תכונה שהיא מהותית.

תשובה (4): תכונה מהותית של חברי קבוצה כלשהי עשויה לאפיין את כל חבריה, אך הדבר אינו הכרחי התשובה אינה נכונה, שכן לפי אריסטו תכונה מהותית היא חלק בלתי נפרד מהאובייקט, ולכן כל חברי הקבוצה הם בהכרח בעלי תכונה שהיא מהותית.

תשובה (2).

14.

השאלה: החוקרים אלוורס ושנדלר קוראים תיגר על התפיסה המסורתית בביולוגיה, ולפיה ההסבר לצווארן הארוך של הגירפות נעוץ בתחרות על מקורות מזון. תחת ההסבר שהצוואר הארוך התפתח עקב היתרון שהעניק לגירפות הניזונות מעלים, בהגעה לענפי עצים גבוהים, צמד החוקרים מציע שהצוואר הארוך היה בבחינת יתרון דווקא במאבקי כוח בין הפרטים בעדר, שכן הצוואר משמש לניגוח פרטים יריבים.

איזה מן המשפטים הבאים מסכם את הפסקה באופן הטוב ביותר?

פתרון: ראשית, ננסה להבין את הטענה שבפסקה הנתונה: לפי החוקרים הצוואר הארוך לא התפתח על מנת לתת לפרט שיש לו צוואר כזה יתרון בתחרות על מקורות המזון, אלא לשם השגת יתרון במאבקי הכוח שבין הפרטים בעדר. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): החוקרים אלוורס ושנדלר מערערים על ההסבר שצווארן הארוך של הגירפות התפתח משום שיש בו יתרון

תשובה זו אינה נכונה, שכן החוקרים אינם מערערים על העובדה שהצוואר התפתח משום שיש בו יתרון, אלא טוענים כי מטרת התפתחות הצוואר הארוך הייתה השגת יתרון במאבקי הכוח ולא השגת יתרון בתחרות על מקורות מזון.

תשובה (2): החוקרים אלוורס ושנדלר סבורים שהגירפות לא תמיד אכלו עלים, ולכן בעבר לא היה להן צורך להגיע לענפי עצים גבוהים

התשובה אינה נכונה. בפסקה לא הייתה כלל התייחסות לשאלה מה היה מזוןן של הגירפות בעבר.

תשובה (3): החוקרים אלוורס ושנדלר סבורים שאף שההסבר בדבר תחרות על מקורות מזון הוא הסבר נכון, הוא אינו ההסבר היחיד לצווארן הארוך של הגירפות

התשובה אינה נכונה. טענת החוקרים היא כי ההסבר בדבר התפתחות הצוואר לשם השגת יתרון בתחרות על מקורות מזון אינו ההסבר הנכון, וכי הצוואר הארוך התפתח מסיבה אחרת – השגת יתרון במאבקי הכוח.

תשובה (4): החוקרים אלוורס ושנדלר סבורים שצווארן הארוך של הגירפות התפתח לשם ניגוח גירפות יריבות, ולא לשם הגעה לענפים גבוהים. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

15.

השאלה: תוחלת החיים של החופן הצפוני היא שנתיים. כל החופנים הצפוניים שגודלו בגן הזואולוגי בעיר פימבלטון חיו כ-4 שנים. מכך הסיק מנהל הגן כי חיים בשבי מאריכים את תוחלת החיים של חיות ממשפחת החופניים.

איזו מהעובדות הבאות מחזקת את מסקנתו של מנהל הגן?

פתרון: מכיוון שתוחלת חייהם של החופנים הצפוניים שגודלו בגן הזואולוגי היה 4 שנים לעומת תוחלת חיים של שנתיים בטבע, הסיק מנהל גן החיות כי החיים בשבי מאריכו את תוחלת חייהם. נעבור על התשובות המוצעות ונמצא כיצד משפיעה כל אחת מהן על מסקנת המנהל:

תשובה (1): האקלים בפימבלטון חם מהאקלים בסביבתו הטבעית של החופן הצפוני, ואקלים חם מקצר את תוחלת החיים של חיות אלו

זו התשובה הנכונה. אם תוחלת החיים של החופנים הצפוניים שגודלו בגן החיות בפימבלטון היה ארוך מתוחלת החיים שלהם בשבי למרות האקלים החם אשר ידוע כי הוא מקצר את תוחלת חייהם, הרי שכל הנראה החיים בשבי מאריכים את תוחלת חייו של החופן הצפוני.

תשובה (2): הגן הזואולוגי בפימבלטון הוא אחד הגנים המתקדמים בעולם מבחינת המשאבים העומדים לרשותו

הטענה בתשובה זו אינה מחזקת את המסקנה, שכן איננו יודעים האם המשאבים העומדים לרשות גן החיות מאפשרים להאריך את תוחלת החיים של החופנים הצפוניים. גם אם נניח כי משאבים אלו מסייעים בכך, הרי שיש בכך כדי להחליש את המסקנה שהחיים בשבי הם שמאריכים את חייהם של החופנים הצפוניים, שכן יתכן שלא החיים בשבי הם שהאריכו את תוחלת החיים אלא המשאבים העומדים לרשות גן החיות בפימבלטון.

אפריל 2017 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (3): המזון הניתן לחיות בגן הזואולוגי של פרימבלטון בריא ומאוזן כמו המזון שחיות יכולות להשיג בטבע

תשובה זו אינה נכונה. הטענה שבתשובה זו עשויה להחליש את המסקנה, שכן ניתן לטעון כי אם המזון שניתן לחיות זהה לזה שהם יכולות להשיג בטבע, הרי שיתכן כי המזון הבריא והמאוזן הוא הגורם לתוחלת החיים הגבוהה של החופנים בגן החיות. כלומר, לא החיים בשבי הם שמאריכים את חיי החופנים כי אם המזון שניתן להם בגן החיות שבטבע הן צריכות לעשות מאמצים על מנת להשיגו.

תשובה (4): תוחלת החיים של החופנים החיים בטבע בסביבת פרימבלטון היא 5 שנים

תשובה זו מחלישה את המסקנה, שכן אם תוחלת החיים של החופנים הצפוניים שגודלו בגן החיות של פרימבלטון הייתה 4 שנים ואילו תוחלת חייהם של החופנים שחיו בטבע באזור גן החיות הייתה גבוהה יותר, הרי שלא ניתן לטעון שהחיים בשבי מאריכים את חייהם של החופנים הצפוניים. מתשובה זו עולה כי ישנו גורם אחר אשר אחראי לתוחלת החיים הגבוהה יותר, ככל הנראה האקלים באזור פרימבלטון.

תשובה (1).

16.

השאלה: יש הטוענים כי העובדה שהעדויות הקדומות ביותר לשימוש באש הן מלפני 400,000 שנים מעידה שלפני כן מצא האדם דרכים אחרות להתחמם, כנראה בעזרת תזונה עשירה בחלבונים ופעילות גופנית מאומצת. ריצ'רד וורנגהם חולק על טענה זו. לדבריו, השימוש באש לבישול מזון היה הכרחי להתפתחותו של האדם, שכן רק הודות לתזונה המשופרת התפתח מוחו הגדול, והיעדר ראיות מוקדמות יותר לשימוש באש מעיד רק שראיות המזון המפוחמות והאפר התכלו עם השנים.

איזה מן הטענות שלהלן מבוסס על ההיגיון הדומה ביותר להיגיון שבטיעונו של וורנגהם?

פתרון: ראשית, ננתח את ההיגיון הפנימי בטיעונו של וורנגהם, ואז נעבור על התשובות על מנת למצוא תשובה אשר ההיגיון שלה דומה. לפי וורנגהם השימוש באש היה הכרחי לשם התפתחות מוחו של האדם, ולכן העובדה כי לא נמצאו ראיות לשימוש באש מעידה, לדעתו, רק כי הראיות התכלו עם השנים. **נסכם:** התפתחות מוחו של האדם תיתכן רק באמצעות תזונה משופרת אשר השימוש באש הוא המאפשר אותה, ולכן על אף העדר הראיות לשימוש באש בתקופות קדומות יותר, ניתן להסיק (מהתפתחות מוחו של האדם) כי בהכרח היה גם בתקופה זו שימוש באש, ואשר העדויות לשימוש זה התכלו עם חלוף הזמן מאז. או בניסוח אחר: על אף שלא נמצאו עדות לקיומה של התיאוריה שהאדם השתמש באש מלפני יותר מ-400,000 שנים, קיימות ראיות אחרות (מוחו הגדול של האדם) שמאששות את נכונותה של תיאוריה זו. נעבור על התשובות המוצעות:

תשובה (1): אף שלא נמצאו שרידי גלגלים באתרים המזוהים עם תרבות הטוטלק, הבניינים העצומים שנבנו בהם מעידים על שימוש בגלגלים להובלת חומרי בניין, ונראה שהגלגלים לא שרדו מכיוון שהיו עשויים עץ

זו התשובה הנכונה. בניית הבניינים העצומים תיתכן רק באמצעות שימוש בגלגלים להובלת חומרי הבניין, ולכן על אף העדר הראיות לקיומם של גלגלים אלו ניתן להסיק כי בהכרח היה בתקופה זו שימוש בגלגלים, אשר העדויות לשימוש בהם התכלו עם הזמן.

תשובה (2): הקביעה שהממצאים המעידים על התיישבות באזור חרגיה שבמצרים הם מלפני 2,200 שנים שגויה, מכיוון שלפי כתובות מצריות קדומות יושב האזור רק לפני 2,100 שנים

תשובה זו אינה נכונה. הרעיון בפסקה המקורית הוא שקביעה מסוימת היא שגויה, מכיוון שהיעדר ראיות לעובדה מסוימת מעיד רק על כך שהראיות לא נשתמרו, ואילו בפסקה שבתשובה זו נטען כי הקביעה היא שגויה מכיוון שישנן ראיות/עדויות הסותרות קביעה זו.

תשובה (3): ההערכה שהאבוריגינים הגיעו לאוסטרליה ברפסודות לפני כ-40,000 שנים איננה מבוססת, מכיוון שלא נמצאו באוסטרליה שרידי רפסודות מתקופה זו

תשובה זו אינה נכונה. התשובה הייתה נכונה אם הטענה הייתה כי על אף היעדר הראיות לקיום הרפסודות ניתן להסיק כי בהכרח היה שימוש בהן, שכן אין דרך אחרת שבה היו יכולים האבוריגינים להגיע.

אפריל 2017 - הסברים לפרק הראשון בחשיבה מילולית

תשובה (4): העובדה שתושבי פרו הקדומים לא ידעו לבנות סירות משוכללות אינה שוללת את האפשרות שהם הצליחו להגיע לאיים מרוחקים באוקיינוס, מכיוון שמסע כזה אפשרי גם על גבי רפסודות פשוטות

תשובה זו אינה נכונה. הטענה פה אינה כי למרות היעדרן של סירות ניתן להסיק על קיומן, אלא כי על אף העובדה שלא היה ברשותם ידע כלשהו יתכן שהם הצליחו לעשות משהו מסוים באמצעות גורם אחר. כדי שתשובה זו תהיה נכונה, הטענה בפסקה צריכה להיות כי מהיעדר העדויות לשימוש באש ניתן להסיק שיתכן כי מוחו של האדם התפתח בדרכים אחרות, כנראה בעזרת תזונה עשירה בחלבונים ופעילות גופנית מאומצת.

תשובה (1).

17. השאלה:

נתון: א. עשב מסוג קוליה יכול לצמוח רק בסמוך לים.
ב. בכל רחבי העיירה תרשישא לא צומח עשב מסוג קוליה.
מסקנה: העיירה תרשישא אינה נמצאת בסמוך לים.

איזו מהטענות הבאות נכונה?

פתרון: ננתח את הטענות השונות הנתונות:

א. עשב מסוג קוליה יכול לצמוח רק בסמוך לים.

אם עשב מסוג קוליה יכול לצמוח רק בסמוך לים, הרי שאם יש במקום מסוים עשב מסוג קוליה, ניתן להסיק כי מקום זה נמצא ליד הים, שהרי העשב אינו יכול לצמוח בשום מקום אחר. עם זאת אין טענה כי העשב צומח בהכרח בכל מקום הנמצא ליד הים, ולפיכך אם אין עשב מסוג קוליה במקום מסוים, לא ניתן להסיק האם המקום נמצא ליד הים או שלא לידו.

ב. בכל רחבי העיירה תרשישא לא צומח עשב מסוג קוליה.

כאמור, מנייתוח הטענה הקודמת היעדרו של עשב מסוג קוליה אינו מאפשר להסיק דבר לגבי מקום הימצאה של העיירה.

מסקנה: העיירה תרשישא אינה נמצאת בסמוך לים.

מנייתוח נתוני השאלה עולה כי המסקנה אינה נובעת בהכרח מצירוף הנתונים, אולם היא גם אינה סותרת אותם, כלומר היא אפשרית.

תשובה (4).

הבנת הנקרא (שאלות 18-23)

18. השאלה: במה עסקה "הידיעה" (שורה 4)?

פתרון: האירוע אשר מצוין בשורות לפני המילה אליה הופנינו הוא העלייה בגורל בהגרלת הלוטו של המספרים 1-9 ביום השנה למתקפת הטרור שאירעה בתאריך זה בדיוק.

תשובה (3).

19. השאלה: איזה מהאירועים הבאים הוא דוגמה להטיה השנייה של צירופי המקרים?

פתרון: לפי הקטע, מקור ההטיה השנייה של צירופי המקרים היא תפיסה שהסיכויים להתרחשותו של צירוף מקרים מסוג מסוים נראים קלושים יותר משהם באמת... הנובעת מנטייה להתפלג יתר על המידה ממקרה שבו נסיבות מסוימות מתקיימות בו-זמנית, בלי לתת את הדעת לאפשרות שמקרים רבים אחרים מאותו סוג היו יכולים להתרחש במקומו (שורות 5-8). הדוגמה הניתנת בקטע לשם המחשת ההטיה היא השתאות מפגישה מקרית עם מכר מן העבר, והתמקדות בסיכוי הנמוך לפגישה דווקא עם אותו אדם באותו מקום, תוך התעלמות מהעובדה שזה מקרה אחד ממקרים רבים אפשריים של פגישה עם אנשים רבים אשר אנו מכירים. נעבור על התשובות המוצעות ונחפש דוגמה המשקפת את ההטיה השנייה של צירופי המקרים:

תשובה (1): אורי ביקש מחברו לחשוב על מספר בין 1 ל-100, ניסה לנחש מספר זה ולמרבה הפתעתו הצליח כבר בניסיון הראשון

תשובה זו אינה נכונה. אין מדובר במקרה שבו הסיכויים להתרחשותו של אירוע כלשהו נראים נמוכים יותר מכפי שהם באמת. הסיכוי לנחש מספר בין 1 ל-100 אינו שאלה של תפיסה אלא הוא מספר קבוע.

תשובה (2): אורי אוהב מאוד את האוכל במסעדת "המנזה הכחולה", אך בביקורו האחרון, להפתעתו, לא הייתה המנה שהזמין טעימה

תשובה זו אינה נכונה. מכיוון שנתבקשנו למצוא דוגמה להטיה השנייה של צירופי המקרים, הרי שהפתעתו של אורי אינה נובעת מנטייה להתפלג יתר על המידה ממקרה שבו נסיבות מסוימות מתקיימות בו-זמנית, בלי לתת את הדעת לאפשרות שמקרים רבים אחרים מאותו סוג היו יכולים להתרחש במקומו ובכל מקרה.

תשובה (3): אורי אוהב שירים רבים, ובכל זאת הופתע מאוד כאשר הדליק את הרדיו הבוקר ושמע את אחד השירים שהוא אוהב

זו התשובה הנכונה, מכיוון שמדובר במקרה שבו הסיכויים להתרחשותו של אירוע כלשהו נראים נמוכים יותר מכפי שהם באמת. מכיוון שאורי אוהב שירים רבים, מדובר במקרה שהוא מקרה אחד מתוך מקרים אפשריים רבים מפתיעים באותה מידה שיכולים להתרחש.

תשובה (4): בפגישת המחזור שנערכה בבית ספרו עשר שנים לאחר שסיים את לימודיו, פגש אורי רבים מחבריו ללימודים, ולהפתעתו זכר רבים מהם

תשובה זו אינה נכונה. אין מדובר במקרה שבו הסיכויים להתרחשותו של אירוע כלשהו נראים נמוכים יותר מכפי שהם באמת. מדובר באירוע הקשור אך ורק ביכולת הזיכרון של אורי עצמו.

תשובה (3).

20. **השאלה:** למה מתייחסת המילה "זה" בשורה 21?

פתרון: המילה אליה כווננו נמצאת בתוך המשפט הבא: "בכל הנוגע לצירוף מקרים כדוגמת זה...". מתוך המשפט ברור כי המילה "זה" מתייחסת לצירוף מקרים מסוים. מכיוון שצירוף המקרים אינו מופיע במשפט אשר מתחיל בשורה 21, הרי שהוא מתייחס לצירוף מקרים אשר מוזכר במשפט הקודם למשפט זה. נבדוק מהו צירוף המקרים המוזכר המשפט הקודם, המתחיל בשורה 19: "גם אם ההסתברות להתאמה כזאת אינה כה נמוכה, צירוף הנסיבות של הגרלת הלוטו בניו-יורק נושא משמעות מיוחדת, החורגת הרבה מעבר למשמעותם של צירופי הנסיבות האחרים מאותו הסוג." נושא המשפט הוא צירוף הנסיבות של הגרלת הלוטו בניו-יורק, ומכאן שאליו מתייחסת המילה "זה" בשורה 21.

תשובה (1).

21. **השאלה:** מדוע העלייה בגורל של הרצף 4-2-6 ב-17 בינואר לא תזכה "למעמד דומה" (שורה 26)?

פתרון: השורה אליה הופנינו היא חלק הפסקה השלישית אשר עוסקת בהטיה נוספת, אשר נובעת מהנטייה לראות בתרחיש אחד צירוף מקרים מפתיע ובאחר לא, בהתבסס על ערכים סובייקטיביים. כדוגמה להטיה מובאת בפסקה העלייה של הרצף 1-1-9 ב-11 בספטמבר כאירוע אשר ייחשב כצירוף מקרים, ואילו העלייה בגורל של הרצף 4-2-6 ב-17 בינואר, מוזכר בפסקה כאירוע שלא יזכה למעמד דומה, מכיוון שהערך הסובייקטיבי שמוענק לעליה של רצף זה שונה מהערך שמוענק לעליה בגורל של הרצף 4-2-6 ב-17 בינואר.

תשובה (4)

22. **השאלה:** איזה מהטיעונים הבאים מתבסס על ההטיה השנייה של צירופי המקרים כדי להמחיש שהאירוע שחל ב-11 בספטמבר 2002 אינו צירוף מקרים כה מרעיש?

פתרון: לפי הקטע ההטיה השנייה של צירופי המקרים היא הטיה שבגינה הסיכויים להתרחשותו של צירוף מקרים מסוג מסוים נראים קלושים יותר משהם באמת. נעבור על התשובות ונבדוק באיזה מהמקרים מדובר במקרה שבו הסיכויים להתרחשותו של אירוע נראים לנו נמוכים מכפי שהם באמת:

תשובה (1): ההסתברות שתוצאת הגרלת הלוטו יתאמו את תאריך ההגרלה גבוהה מההסתברות שנפגוש מכר כלשהו בזמן כלשהו ובמקום כלשהו

תשובה זו אינה נכונה, שכן ההטיה השנייה אינה מבוססת על השוואה בין ההסתברות להתרחשותם של שני אירועים שונים אלא בין ההסתברות שאנו סבורים שהיא ההסתברות להתרחשותו של אירוע מסוים לבין ההסתברות האמתית להתרחשותו.

תשובה (2): אירוע כמו זה שחל ב-11 בספטמבר 2002 נתפס בעינינו כמפתיע רק בגלל המשמעות הסמלית שאנו מייחסים לתאריך זה

התשובה אינה נכונה. הנטייה לראות בתרחיש מסוים צירוף מקרים מפתיע ובצירוף מקרים אחר לא לראות אירוע מפתיע בשל משמעות סובייקטיבית שאנו מעניקים לו היא ההטיה הראשונה ולא ההטיה השנייה.

תשובה (3): ההסתברות שב-11 בספטמבר יעלו בגורל המספרים 1-1-9 נמוכה מההסתברות שב-17 בינואר יעלו בגורל המספרים 4-2-6

התשובה אינה נכונה. לפי הקטע ההסתברות להתרחשותם של שני האירועים זהה (שורות 24-26).

תשובה (4): ההסתברות שהמספרים העולים בהגרלה יתאמו את תאריך ההגרלה שבו היא נערכת גבוהה בהרבה משנדמה לנו

זו התשובה הנכונה. הנטייה לראות בהסתברות להתרחשות אירוע מסוים נמוך מכפי שהוא באמת היא דוגמה להטיה השנייה.

תשובה (4).

23. **השאלה:** מהי השאלה המרכזית שהקטע דן בה?

פתרון: הקטע דן באירוע העלייה בגורל של המספרים המציינים את תאריך מתקפת הטרור על ארצות הברית בעת ציון יום השנה הראשון למתקפה זו, בתגובות הנרגשות לאירוע ובניסיונות של חוקרי הסתברות להסביר מדוע האירוע אינו כה יוצא דופן.

תשובה (2).
